

વિવેકાનંદ ગ્રામીણ ટેકનિકી કેન્દ્ર :
વિવિધ કારણોસર ઉચ્ચ અભ્યાસથી વંચિત જરૂરિયાતમંદ યુવાનોને ફિટર, વેલડર, ટર્નર, મશિનિષ્ટ, પ્રિન્ટીંગ, ઈલેક્ટ્રિશયન, કેમીકલ, કોમ્પ્યુટર, સોલાર, પ્રોસેસ ઓટોમેશન, સ્પીનીંગ, વીવીંગ, ફાયર એન્ડ સેફ્ટી વગેરે વિષયોમાં વ્યવસાયિક તાલીમ એક વર્ષ માટે આવાસીય ધોરણે ગુમાનદેવ કેમ્પસમાં આપવામાં આવે છે.

ટેકનીકલ તાલીમની સાથે સાથે યુવાનોને વ્યક્તિત્વ વિકાસ, ચારિત્ર ઘડતર અને જવાબદિહિતાની કુંભકૃત તાલીમ આપવામાં આવે છે.

પોતાનો સ્વતંત્ર વ્યવસાય શરૂ કરવા ઈચ્છતા વિદ્યાર્થીઓને તાલીમ ઉપરાંત વ્યવસાય શરૂ કરવા માટેની બધી જ જરૂરી મદદ કરવામાં આવે છે.

દરેક વિદ્યાર્થીને રોજગારીની ખાત્રી અને અધ્યતન ટેકનીકલ તાલીમ સાથે અત્યાર સુધીમાં ડા. ૫૦૦૦ જેટલા વિદ્યાર્થીઓને તાલીમ આપી રોજગારી આપવામાં આવે છે. અત્યાર સુધીમાં ૭૨ જેટલા વિદ્યાર્થીઓ પોતાનો સ્વતંત્ર વ્યવસાય શરૂ કર્યો છે.

નાણાંકીય ચિતાર :

- છેલ્લાં ચાર દાયકામાં સેવા રૂરલે તેના વિવિધ કાર્યક્રમો અને સેવાઓ માટે લગભગ રૂ. ૨૫૦ કરોડ જેટલો ખર્ચ કર્યો છે.
- દર વર્ષ લગભગ રૂ. ૧૬ કરોડનાનિભાવ ખર્ચ થાય છે જે માટે ૨૫% રકમ સરકાર અને અન્ય સંસ્થાઓ પાસેથી ગ્રાન્ટ સ્વરૂપે મળે છે, ૨૦% રકમ સ્થિતિપાત્ર દર્દાઓ પાસેથી થતી આવક જેવા આંતરિક સ્ટોર્ટમાંથી અને ૨૦% ગરીબ દર્દાઓ માટેની વિવિધ હેલ્પ ઈન્સ્યોરન્સ યોજના અને મૂકેલ થાપણના વ્યાજમાંથી મળે છે. પરિણામે નિભાવ ખર્ચ માટે દર વર્ષ ૪ કરોડ જેટલી પડતી ખોટ માટે ઔદ્યોગિક એકમો, દેશ-પરદેશના સખાવતી ગૂંહો અને વ્યક્તિગત શુભેચ્છકો ઉપર વર્ષોવર્ષ આધાર રાખવો પડે છે.
- હોસ્પિટલના વિસ્તૃતિકરણ માટે જુના માનાનોને તોડીને બહુમાળીય હોસ્પિટલનો ૩૦ કરોડનો મહત્વાકાંક્ષી પ્રોજેક્ટ આવનારા બે વર્ષમાં પરિપૂર્ણ કરવાનું આયોજન છે. જે માટે વિશેષ દાનની આવશક્યતા છે.

સમાપન :

સમાજના વંચિત વર્ગો— મહિલાઓ, આદિવાસીઓ અને ગરીબો સુધી આધુનિક વિકાસના લાભો પહોંચાવા માટે છેલ્લા ચાર દાયકાથી અમારા અવિરત પ્રયત્નો અને કાર્યક્રમની ચાલુ રહ્યો છે. સેવા રૂરલના ધ્યેય માટે સમર્પિત અને નિષ્ઠાવાન કાર્યક્રમોના પ્રયાસોને પરિણામે આ ભગીરથ કાર્ય શક્ય બની રહ્યું છે. વિશેષ આનંદની બાબત એ છે કે નિષ્ઠાત યુવા પેઢી પણ આ સેવાયક્ષમાં જોડાઈ રહી છે અને અસરકારક રીતે સંસ્થાના કામની જવાબદારી સંભાળી રહી છે. અમારું આ સ્વભાવ કરવામાં સહભાગી થવા માટે આપ સૌના અમે આભારી છીએ અને આપનો સહકાર આવનારા વર્ષોમાં પણ મળતો રહેશે એવી શ્રદ્ધા અને વિશ્વાસ છે.

દ્રસ્ટી મંડળ

M.D. (Community Medicine)

B.Sc. (Micro)

M.D.D.Ped., D.A.B.P.
& F.A.A.P. (USA)

Ph. D. (USA)

B. E. (Chemical Eng.)

M.D. D.G.O.

M.D. M.P.H. (USA)

M.S. (General Surgery)

M.D. (OBGYN) (USA)

M.D. (Community Medicine)

ગરીબને, અભિધારને, અજ્ઞાનીને,
દુઃખીને ઈશ્વર માનો.
આવા લોકોની સેવા
એ જ પરમ ધર્મ છે

સ્વામી વિવેકાનંદ

સેવા રૂરલ
ઝાંડીયા ડાન્સ ૧૧૦,
જિ. ભરુચ, ગુજરાત

પબ્લિક ટ્રસ્ટ નં. : એફ/૧૧૦/ભરુચ
સોસાયટી રજ. નં. : ગુજ./૧૨૦/ભરુચ

FCRA રજ. નં. : ૦૪૧૮૮૦૦૦૬

PAN : AAATS7375J

CSR Reg. No. : CSR00002749

અધિયા : (૦૨૬૪૫) ૨૨૦૦૨૧, ૨૨૦૮૬૮

E-mail : sewarural@ymail.com

Website : www.sewarural.org

Face book : www.facebook.com/sewarural

શરૂઆત : સેવા દુરલ એક વિકાસલક્ષી સ્વૈચ્છિક સંસ્થા છે, જે દક્ષિણ ગુજરાતના આમીણા અને આદિવાસી વિસ્તારમાં આરોગ્ય અને તબીબી સેવાઓ તેમજ અન્ય ગ્રામ વિકાસનાં કાર્યોમાં છેલ્લા ચાર દાયકાથી કાર્યરત છે. સ્વામી વિવેકાનંદ અને ગાંધીજીના વિચારો અને આદર્શોને વરેલ કેટલાક યુવા મિત્રોને દેશ પરદેશમાં અભ્યાસ તથા અનુભવ મેળવી કાર્યની શરૂઆત ભરુચ જીવાના જગતિયા મુકામે ૧૯૮૦માં કરી. જેમાં સમાજ વિચારસરણી ઘરાવતા અન્ય નિષ્ણાત અને સંનિષ્ઠ યુવાનો સમયાંતરે જોડતા ગયા.

ધોયે:

- છેવાડાના ગરીબ અને વંચિતો માટે આરોગ્ય અને વિકાસનાં કાર્યક્રમો.
- કાર્યમાં મૂલ્યોની જગતાંથી. • કાર્યકરોનો સ્વવિકાસ.

અભિગમ: • સામાજિક સેવા • વૈજ્ઞાનિક અભિગમ • આધ્યાત્મિક દ્રષ્ટિકોણ

અવિરત યાત્રા:

- ૧૯૮૦ ગ્રામ લોકો દ્વારા સમર્પિત ૨૦ પથારીની હોસ્પિટલની કરેલ શરૂઆત આજે ૨૫૦ પથારીની જનરલ હોસ્પિટલમાં પરિવર્તિત.
- ૧૯૮૮થી ધરાંગણી આરોગ્ય : કોમ્યુનિટી હેલ્થ પ્રોજેક્ટની શરૂઆત.
- ૧૯૮૪ થી ૧૯૯૮: સરકારી પ્રાથમિક આરોગ્ય કેન્દ્રનું સફળતાપૂર્વક સંચાલન.
- ૧૯૮૮થી વિવેકાનંદ ગ્રામીણ તકનીકી કેન્દ્ર: યુવાનોને વ્યાવસાયિ તાલીમ અને સંકાર સીચન દ્વારા પગભર કરવાના પ્રયત્ન.
- ૧૯૮૯થી બહેનોના સશક્તિકરણના કાર્યક્રમો પાપડ, નાસ્તા, ગારમેન્ટ
- ૧૯૯૦થી નેત્રરક્ષા અને અંધજન પુનર્વસન કાર્યક્રમ શરૂ
- ૧૯૯૦થી આરોગ્ય તાલીમ કેન્દ્ર શરૂ
- ૨૦૦૨ થી જગતિયા તાલુકાના ૧૬ ગામોમાં માતૃબાળ કલ્યાણની સેવાઓ આપી માતૃ અને નવજાતશિશુ મૃત્યુ દરમાં અસરકારક ઘટાડો.
- ૨૦૦૨થી સેવા દુરલ પ્રેરિત શારદા મહિલા વિકાસ સોસાયટીની સ્થાપના
- ૨૦૧૩ થી ૨૦૧૮ -મોબાઈલ ફોન ટેકનોલોજી આધારિત ભરુચ અને નર્મદા જિલ્લામાં આરોગ્ય કાર્યકરોને સક્ષમ કરતો ImTeCHO રિસર્ચ પ્રોજેક્ટ
- ૨૦૧૨થી ડિશોર-ડિશોરી માટેના ખાસ એડોલેસન્ટ હેલ્થ કાર્યક્રમની શરૂઆત જેમાં મેન્સ્ટ્રાલ હાઈજીન મેન્જમેન્ટ પર ખાસ ભાર
- ૨૦૧૮: આખા ગુજરાત ભરમાં સર્વર્ગી આરોગ્યની જગતાંથી માટેનો TeCHO+મોબાઈલ અલિકેશનની શરૂઆત જેમાં સેવા દુરલનું મહત્વનું પ્રદાન

સંસ્થાને પ્રાપ્ત એવોર્ડ

- ૧૯૮૫: WHO (જીનીવા) દ્વારા 'સાસાકાવા' એવોર્ડ
- ૨૦૦૭: મેકાર્થર ફાઉન્ડેશન (યુ.એસ.એ.) દ્વારા 'મેકાર્થર' એવોર્ડ
- ૨૦૧૫: WHO (ઇન્ડિયા) દ્વારા 'પાલિક હેલ્થ ચેમ્પિયન' એવોર્ડ
- ૨૦૨૨: સંસ્થાના ફાઉન્ડીંગ ટ્રસ્ટી ડૉ. લતાબેન દેસાઈને પદ્મશ્રી એવોર્ડ
- Great Place to Work અને Best Work Place for Women તરીકેની માન્યતા
- Guide Star, Credibility Alliance અને LaQshya દ્વારા પ્રમાણિત

હાલની પ્રવૃત્તિઓની ઝલક

કસ્તુરબા હોસ્પિટલ: હોસ્પિટલ આજે આધુનિક લેબોરેટરી, બ્લડ સ્ટોરેજ સેન્ટર, ICU, NICU તેમજ અધ્યતન ઓપરેશન થિયેટરો, એક્સ-રે, સોનોગ્રાફી, લેબરરૂમ વિગેરે સુવિધાઓથી સુસજ્જ છે.

- પ્રસૂતિ અને સ્ની રોગ, બાળરોગ, જનરલ મેડિસિન, આંખ વિભાગની કુલટાઈમ અને જનરલ સર્જરી (Planned) નીઓપીડી, ઈન્ડોર અને ૨૪ કલાક ઈમરજન્સીની નિષ્ણાત સેવાઓ
- સીકલસેલના દર્દીઓની અધ્યતન સારવાર અને ફીલ્ડમાં ફોલોઅપ માટેનું ખાસ કેન્દ્ર

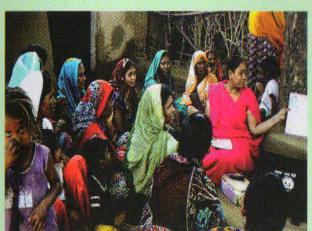
- લેબોરેટરી (NABL) અને સોનોગ્રાફીની સુવિધાથી સુસજ્જ અંતરિયાળ ડેડ્યાપાડા મુકામે બહેનોની તપાસ માટેનું અઠવાડિક સેટેલાઈટ કલીનીક
- હોસ્પિટલને FRU તેમજ સરકારની વિવિધ યોજનાઓ જેવી કે "ચીરંઝીવી", "બાલસખ્ય", "માયોજના" તથા આયુષ્યમાન ભારત અંતર્ગત PMJAYયોજના માટે માન્યતા મળી છે.
- ૨૫ જેટલા કુલ વાઈમ તબીબો અને ૧૦૦ જેટલા નર્સિંગ અને પેરામેડિકલ સ્ટાફ હોસ્પિટલ માં ચોવીસ કલાક માટેની ઈમરજન્સી સારવાર માટે ઉપલબ્ધ છે.

- હોસ્પિટલની સેવાઓની પહોંચ (દરવધે):
- ભરુચ, નર્મદા અને આજુબાજુ જિલ્લાના ૨૫૦૦ કરતાં વધુ ગામોના દર્દીઓ આ હોસ્પિટલનો લાભ લેછે.
- ૧.૫ લાખથી વધુ દર્દીઓની ઓપોડીમાં તપાસ
- ૨૪૦૦૦ જેટલા નવા દાખલ દર્દીઓની સારવાર
- ૫૦૦૦ જેટલી સુવાવડ
- મોતીયા સહિત ૫૦૦૦ જેટલા વિવિધ ઓપરેશન
- દૈનિક ૨૦૦ જેટલી પથારી ભરેલી રહેછે.
- ઓપોડીમાં ૪૫% દર્દીઓ અને ઈન્ડોરમાં ૭૦% દર્દીઓને વિનામૂલ્યે સારવાર

- **નેત્રરક્ષા કાર્યક્રમ:** અઠવાડિયામાં ગ્રાચ વિસ્તારમાં થતાં એક નિદાન કેમ્પ, હોસ્પિટલ ઓપોડી, મોતીયાના ઓપરેશનો અને આંખના રોગો જેવા કે જામર, ત્રાંસી આંખ, પડદા વગેરેના સુપર સ્પેશયાલીટી કલીનીકેનો સમાવેશ થાય છે. તે ઉપરાંત ઓપરેટીંગ માઈક્રોસ્કોપ, ડાયોડ અને યાગ લેઝર, ઓટો રીક્ફિક્ટર અને ઓટોમેટેડ પેરીમીટર, ઓપ્ટીકલ બાયોમીટર જેવા અધ્યતન સાધનો પણ હોસ્પિટલમાં ઉપલબ્ધ છે. દર વર્ષ આંખ વિભાગ દ્વારા ૨૫૦૦૦ જેટલી ઓપોડી, ૫૦ જેટલા કેમ્પ તથા ૩૦૦૦ જેટલી સર્જરી (મોતીયા સહિત) થાય છે. અંધજન પુનર્વસન કાર્યક્રમ હેઠળ સતત તાલુકાની આઠ લાખની વસ્તીમાં ૮૦૦ જેટલા અંધજનનું પુનર્વસન કરવામાં આવ્યું હતું.

કોમ્યુનિટી હેલ્થ પ્રોજેક્ટ: ઊંડાણા ગામડાઓમાં માતુ અને બાળ મૃત્યુ દર ઘટાડવા માટે આરોગ્ય કાર્યકરોને મોબાઈલ ફોન એપ્લિકેશન (ImTeCHO)

દ્વારા સક્ષમ બનાવવાનો પ્રોજેક્ટ સરકારના આરોગ્ય વિભાગની ભાગીદારી સાથે વર્ષ ૨૦૧૩ માં હાથ ધરવામાં આવ્યો. જેમાં ભરુચ અને નર્મદા જિલ્લાની ૫૦૦ ગામોની આશાબહનોને સક્ષમ કરી ICMR (નવી ટિલ્ટી)ની મદદથી સંશોધન દ્વારા ઉત્કૃષ્ટ સિદ્ધિઓ

મેળવી છે. પરિણામે ગુજરાત સરકારે આખા રાજ્યની રૂ.૫ કરોડ વસ્તીના સર્વાંગી આરોગ્યની જગતાંથી માટે વર્ષ ૨૦૧૮થી આ સોફ્ટવરે એપ્લિકેશન (TeCHO+) ૧૦૦૦૦ જેટલા ફોને હેલ્થ વર્કરને ફાળવી છે જેમાં સેવા દુરલ ઘનિષ્ઠ યોગદાન આપી રહ્યું છે.

હોસ્પિટલના SNCU માં દાખલ બાળકનું રજી આપ્યા બાદ ગ્રામ્યસ્તરે મુલાકાત લઈ વનિષ્ઠ ફોલોઅપને પરિણામે બાળમૃત્યુ દર તથા કુપોષણનું પ્રમાણ ઘટી રહ્યું છે.

હોસ્પિટલની સેવાઓ અને ગ્રામ આરોગ્યને વધુ સુદૃઢ બનાવવા માટે વિવિધ વિષયો ઉપર વૈજ્ઞાનિક ડબે સંશોધન કરી તેના લેખોઓ પ્રાપ્ત પ્રાણીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય જર્નલોમાં પ્રકાશિત કરવામાં આવે છે.

ગુમાનદેવ સિથિત આરોગ્ય તાલીમ કેન્દ્ર:

- ઓડિયો વિજયાલથી સુસજ્જ કલાસરૂમ, કોન્ફરન્સ રૂમ તેમજ તાલીમાર્થાના રહેકાણની સુવિધા
- નર્સિંગ અને લેબ. આસિસ્ટન્ટ, IMNCI, SBA જેવા સરકાર માન્ય વિવિધ તાલીમ કાર્યક્રમ
- દર વર્ષ લગભગ ૪૦ સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓ, સરકાર અને શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાંથી આવતા ૫૦૦થી વધુ દેશ પરદેશના વિવિધ આરોગ્ય કાર્યકરો અને તાલીમાર્થા વિદ્યારીઓ
- **એડોલેસન્ટ એમ્પાવરમેન્ટ કાર્યક્રમ:**
- ભરુચ અને નર્મદા જિલ્લાની હાઈસ્કુલ, આશ્રમ શાળાઓ અને શાળા છોડી ગયેલ પર્યાયી વધુ ડિશોર-ડિશોરીઓમાં જ્ઞાગૃતિ વધે અને સક્ષમ બને તે માટેનો ખાસ પ્રોજેક્ટ જેમાં રીપ્રોડક્ટિવ હેલ્થ, લોહીની ઊંઘાપ, બ્યસનો અને વ્યક્તિગત સ્વચ્છતા, માસિકચક્કનું વ્યવસ્થાપન જેવા વિવિધ વિષયોનો સમાવેશ.
- પીયર એજયુકેટર, શિક્ષકો અને ગ્રામ્સ્તરના આરોગ્ય કાર્યકરોને આ માટે સક્ષમ કરવામાં આવ્યા.
- ડિશોર-ડિશોરીઓ માટેના ખાસ કલીનીક. (AFHC)
- વધુ જોખમી ડિશોર-ડિશોરીઓનું ખાસ મોબાઈલની રિજિટ્લબ એપ્લિકેશન દ્વારા સંધારની વિધાન અને કાઉસેલીગ.
- શાળાએ નજીતા ડિશોરોને વ્યાવસાયિક માર્ગદર્શન (Vocational skill)